

М. В. Гуцалюк,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4496-5173>

О. А. Клименко-Панченко,

кандидат юридичних наук

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4104-9102>

ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СУДОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ: МІЖНАРОДНИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД

Міжвідомчий науково-дослідний центр з проблем боротьби
з організованою злочинністю при РНБО України
Солом'янська площа, 1, 03035, Київ, Україна
E-mails: mvgutsalyuk@ukr.net, ms-kl18@ukr.net

Мета: дослідити можливості застосування штучного інтелекту (далі – ШІ) для автоматизації судових процесів, зокрема кваліфікації злочинів, визначення покарань та оцінки ефективності судових рішень. Особлива увага приділяється розгляду переваг та ризиків використання ШІ в правосудді. Дослідження також спрямоване на розробку рекомендацій щодо правового та технічного регулювання інтеграції ШІ у судову систему України. **Методи дослідження:** у процесі роботи використано комплексний підхід, що поєднує загальнофілософський метод, який дає змогу розглянути роль ШІ у правовій системі в контексті глобальних змін; порівняльний аналіз, спрямований на вивчення досвіду інших країн у застосуванні ШІ в судочинстві; метод правового аналізу, за допомогою якого досліджено чинне законодавство України та міжнародні правові акти щодо можливості інтеграції ШІ у судову систему. **Результати:** виявлено основні виклики та обмеження використання ШІ в судовій системі, зокрема правові, етичні та технологічні аспекти. Запропоновано розробку єдиних стандартів щодо використання ШІ в судочинстві, підвищення рівня правової визначеності у сфері автоматизованого правосуддя та створення ефективного механізму контролю за використанням ШІ в ухваленні судових рішень. **Обговорення:** встановлено, що впровадження ШІ в судову систему відкриває широкі можливості для оптимізації процесів судової діяльності, автоматизації рутинних процедур, зменшення навантаження на суддів та скорочення часу розгляду справ. Також штучний інтелект може сприяти мінімізації впливу людського фактору, зниженню рівня суб'єктивності судових рішень і зменшенню ризику судових помилок.

Ключові слова: ШІ; штучний інтелект у правосудді; автоматизація судочинства; алгоритмічний аналіз права.

Постановка проблеми та її актуальність.

В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій та впровадження цифрових інструментів у різні сфери суспільного життя з'являються нові можливості для автоматизації правових процесів, у тому числі й у сфері судочинства.

30 жовтня 2024 року Європейська комісія оприлюднила загальні висновки щодо прогресу України на шляху до ЄС та детальний документ, у яких нашій державі встановлено конкретні завдання на цьому шляху [1]. Одним із базових етапів для відкриття переговорів з ЄС є успішне виконання рекомендацій у сфері судової рефор-

ми. Серед них зазначено й реалізацію дорожньої карти модернізації ІТ у судовій системі.

Актуальність проблеми зумовлена необхідністю підвищення об'єктивності, точності та передбачуваності рішень у кримінальному судочинстві, а також мінімізації людського фактору і потенційної упередженості. Сучасні підходи до цифровізації правових процесів дають змогу розглядати можливість автоматизованого аналізу норм права, судової практики та конкретних обставин правопорушень із використанням алгоритмічних моделей.

Запропонований Європейською комісією у квітні 2021 року та схвалений Європейським парламентом і Радою ЄС у грудні 2023 року Закон про штучний інтелект у серпні 2024 року набув чинності в ЄС.

Зазначений Закон надає розробникам чіткі вимоги та зобов'язання щодо конкретного використання штучного інтелекту, водночас зменшуючи адміністративний і фінансовий тягар для бізнесу [2].

У розпорядженні Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) від 2 грудня 2020 року № 1556-р «Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні» (далі – Концепція) звертається увага на необхідність розроблення єдиної скоординованої державної політики, спрямованої на вирішення першочергових проблем, зокрема, відсутність застосування технологій штучного інтелекту в судовій практиці. Для досягнення мети Концепції у сфері правосуддя визначено виконання завдання «винесення судових рішень у справах незначної складності (за взаємною згодою сторін) на основі результатів аналізу, здійсненого з використанням технологій штучного інтелекту, стану дотримання законодавства та судової практики» [3].

Серед основних викликів, які постають у зв'язку з розробкою таких систем, слід виокремити: 1) юридичну складність – алгоритм повинен враховувати множинність норм, винятків із судової практики та різні рівні відповідальності; 2) обґрунтованість та справедливність – системи автоматизованого аналізу не можуть замінити суддівське рішення, але здатні виступати допоміжним інструментом для його ухвалення; 3) прозорість та зрозумілість алгоритмів – необ-

хідність унеможливлення «чорної скриньки» у процесі ухвалення рішень; 4) захист персональних даних і конфіденційності – оскільки аналізуються правопорушення та особисті дані, важливо забезпечити відповідність правовим стандартам щодо їхньої обробки.

Таким чином, дослідження різноманітних процесів у системі правосуддя має важливе значення як з точки зору теоретичного осмислення можливостей цифровізації правозастосовної практики, так і для практичного впровадження інструментів, що підвищують ефективність судочинства та правосуддя загалом.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Сьогодні в Україні спостерігається повсякчасне прискорення впровадження ІТ-технологій, у тому числі в правоохоронній та судовій діяльності. Проблема використання інформаційних технологій у правоохоронній діяльності та судовій системі, зокрема використання штучного інтелекту, присвячено роботи таких вітчизняних науковців, як Я.О.Берназюк [4], О.А.Заярний [5], М.В.Капустіна [6], В.В.Филоненко, В.Г.Чорна [7]. Серед зарубіжних науковців слід відзначити праці таких дослідників, як M. Kitto, M., & Boehm, A. Levin, R. Patel, M. Morabito та інші. Разом із тим багато питань як теоретичного, так і практичного спрямування залишаються поки не вирішеними та дискусійними.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній правоохоронній та судовій системі України вже певний час функціонують інформаційні системи різноманітної складності, що допомагають значно прискорити обмін та обробку відповідної інформації. Так, створено Єдиний реєстр досудових розслідувань (далі – ЄРДР), який призначений для збирання, зберігання, захисту, оброблення, обліку, пошуку, узагальнення даних, а також надання інформації про відомості, внесені до цього реєстру [8], функціонує Інформаційно-телекомунікаційна система досудового розслідування «iКейс», що стосується кримінальних правопорушень підслідних Національному антикорупційному бюро України, утворено Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему документообігу суду для обміну документами та інформацією в електронній формі

між судами, іншими органами та установами в системі правосуддя, учасниками судового процесу [9] тощо.

Проте ще залишається значна кількість важливої інформації, що потребує кропіткого опрацювання, аналізу, зіставлення з відповідною нормативною базою та раніше прийнятими рішеннями у подібній ситуації. Позитивним аспектом є те, що сьогодні переважна більшість інформації знаходиться в електронній формі, а архівні документи також поступово цифровізуються.

Подібні завдання може виконати штучний інтелект, який відіграє дедалі більшу роль у правовій сфері, допомагаючи юристам автоматизувати рутинні завдання, аналізувати великі обсяги даних та підтримувати процеси прийняття рішень.

Термін «штучний інтелект» вперше з'явився в 1955 році у назві запропонованого проєкту Джона Маккарті спільно з Дартмутським коледжем Університету Нью-Гемпшира в Сполучених Штатах Америки як натяк на науку та інженерія створення інтелектуальних машин. Як зазначає суддя Верховного суду Н. Блажівська, до переваг ШІ для правосуддя слід віднести: розширення доступу до правосуддя, зниження витрат на судовий розгляд, спрощення процесу, скорочення часу на розгляд справи, забезпечення єдності судової практики, допомога в оцінці доказів. Водночас існують певні виклики, зокрема: порушення конфіденційності (в тому числі шляхом витоку інформації), ризики дискримінації та упередженості, масове стеження, цифровий розрив (не всі громадяни мають доступ до сучасних цифрових технологій), збільшення безпідставних позовів, високі затрати на впровадження цифрових систем, особливо із застосуванням ШІ, та їх функціонування [10].

Використання інформаційних технологій у суді може забезпечити: 1) підвищення об'єктивності – алгоритми мінімізують ризики суб'єктивного впливу та упередженості, що можуть виникати в процесі прийняття рішень суддями чи іншими правозастосовними органами; 2) оптимізацію процесів – автоматизація аналізу норм кримінального права та кваліфікації злочинів допоможе прискорити процеси правоза-

стосування, зменшити навантаження на судову систему та підвищити її ефективність; 3) стандартизацію підходів – використання технологій сприяє уніфікації процедур кваліфікації та призначення покарання, знижуючи ризик різних тлумачень правових норм; 4) сприяння правовій передбачуваності – чіткі алгоритми дадуть змогу забезпечити більшу передбачуваність рішень, що підвищить довіру громадян до судової системи; 5) вирішення проблеми перевантаження судової системи – у багатьох країнах, зокрема й в Україні, спостерігається значне перевантаження судів справами.

Європейська комісія з питань ефективності правосуддя (далі – СЕРЕJ) Ради Європи прийняла перший європейський документ, що встановлює етичні принципи, пов'язані з використанням штучного інтелекту (ШІ) у судових системах.

Принцип СЕРЕJ, викладений у Хартії, полягає в тому, що застосування штучного інтелекту у сфері правосуддя може сприяти підвищенню ефективності та якості й повинно відповідати основним правам, гарантованим, зокрема, Європейською конвенцією з прав людини (далі – ЄКПЛ) і Конвенцією Ради Європи про захист персональних даних.

Хартія СЕРЕJ супроводжується поглибленим дослідженням використання штучного інтелекту в судових системах, зокрема додатків ШІ для обробки судових рішень і даних [11].

На нашу думку, на сучасному етапі автоматизовані системи у кримінальному судочинстві слід використовувати як допоміжні інструменти. Виходячи з цього, основна відповідальність за помилкове прийняття рішення лежить на людях – суддях, прокурорах, розробниках та операторах систем.

Щоб підвищити довіру до автоматизованих систем у правосудді, необхідно реалізувати комплексні заходи, спрямовані на забезпечення їхньої прозорості, справедливості й відповідності етичним і правовим нормам.

На грудневому 2021 року засіданні СЕРЕJ прийнято План дій СЕРЕJ на 2022–2025 роки: цифровізація для кращого правосуддя, покликана узгодити ефективне застосування новітніх технологій з дотриманням основоположних

прав людини. Завдання SEREJ на наступні чотири роки – працювати над тим, щоб правосуддя залишалось прозорим, гуманним, об'єднуючим, орієнтованим на людину, а також доступним для користувачів в умовах стрімкого розвитку новітніх технологій [12].

Важливим елементом під час використання ШІ в судовій практиці є забезпечення кібербезпеки і насамперед – конфіденційності інформації, що обробляється. У Рекомендації щодо відповідального використання штучного інтелекту в судах і трибуналах, зазначено: «Дотримуйтеся конфіденційності та конфіденційності. Не вводьте в загальнодоступний чат-бот штучного інтелекту інформацію, яка ще не є загальнодоступною. Не вводьте інформацію, яка є приватною чи конфіденційною. Будь-яка інформація, яку ви вводите в загальнодоступний чат-бот ШІ, має розглядатися як опублікована для всього світу. Поточні загальнодоступні чат-боти зі штучним інтелектом запам'ятовують кожне запитання, яке ви їм ставите, а також будь-яку іншу інформацію, яку ви в них вводите. Потім ця інформація стає доступною для відповіді на запити інших користувачів» [13].

У результаті застосування програми прокурорські працівники змогли звільнитися від великих масивів рутинної діяльності. Відповідно до інформації, 15 його юристів за шість тижнів виконують такий обсяг роботи, на який раніше їм було потрібно близько шести місяців. При цьому помилки при перегляді згенерованих комп'ютером файлів зустрічаються досить рідко. Окружний прокурор, зокрема, розповів, що його співробітники, які одного разу подавали скаргу про водіння в нетверезому стані, повинні були внести в неї «39 деталей 111 разів». Тепер, формуючи подібний документ у новій програмі, вони вносять усі дані за один раз [14].

У США Верховний суд Арізони представив ШІ-спікерів. Суд назвав двох спікерів, Деніела та Вікторію, «репортерами новин, створеними за допомогою штучного інтелекту». «Дует штучного інтелекту спеціалізується на наданні зрозумілих і доступних пояснень рішень та висновків у справах», – йдеться у частині повідомлення. Зазначається, що спочатку суд розглядав можливість створення коротких відеороликів

для супроводу судових рішень і пресрелізів, але вирішальним фактором стала своєчасність. «Використовуючи створені за допомогою штучного інтелекту аватари, суд досяг аналогічних результатів за значно менший час», – підкреслюється у заяві [15].

Для України проблема економії часу в ході розгляду справ має значення, адже «за даними Вищої кваліфікаційної комісії суддів станом на 20 травня 2024 року, місцеві суди заповнені на дві третини, а апеляційної інстанції – наполовину». У вищих спецсудах (це Вищий антикорупційний суд та його палата, а також Вищий суд з питань інтелектуальної власності, що досі не запрацював) [16].

Ефективне функціонування судової системи значною мірою залежить від своєчасного та безумовного виконання чинного законодавства й судових рішень, особливо органами державної влади. Зокрема, одним із факторів, що призводить до перевантаження судів, є масові звернення громадян з однотипними позовами, які стосуються реалізації їхніх прав. Яскравий приклад – звернення пенсіонерів щодо перерахунку та виплати пенсій. Попри те, що суди щорічно ухвалюють десятки тисяч рішень на користь позивачів, Пенсійний фонд України не завжди враховує правові позиції суду при подальшому прийнятті рішень у подібних справах. Це змушує громадян повторно звертатися до судових інстанцій, що створює зайве навантаження на судову систему.

Додатковим механізмом зниження судового навантаження могло б стати впровадження системи попередньої автоматизованої оцінки поданих позовних заяв. Такий підхід допоміг би визначати відсутність необхідних формальних реквізитів ще на етапі подачі заяви, що сприяло б підвищенню якості судового провадження та зменшенню кількості справ, які не підлягають розгляду через технічні недоліки.

Отже, цифровізація судочинства, у тому числі з використанням ШІ, є нагальною вимогою часу. До того ж це – виконання міжнародних зобов'язань України як країни-кандидата на вступ до Європейського Союзу, адже вона передбачена судовою реформою в межах ініціативи ЄС для України – UkraineFacilityPlan [17].

В Україні регулювання штучного інтелекту має секторальний характер. Частково питання автоматизованої обробки даних врегульовано Законом України «Про захист персональних даних». У світовій практиці першою комплексною правовою ініціативою став Закон ЄС про ШІ, спрямований на мінімізацію ризиків для прав людини, безпеки та верховенства права. Впровадження ШІ в судову систему України повинно відповідати цим принципам [18]. На теперешній час функціонують сервіси «Суд на долоні» та Wincourt. Перший забезпечує аналітику судових рішень, тоді як другий прогнозує їх результати, надаючи адвокатам рекомендації щодо законодавства. Однак ефективність таких систем залежить від наявності електронного документообігу.

Ключовою умовою інтеграції ШІ у судову систему є розширення Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (далі – ЄСІТС), яка включає Електронний суд, Електронний кабінет і відеоконференцзв'язок. Подальший розвиток ЄСІТС сприятиме централізації судових даних, що дасть змогу застосовувати ШІ для аналізу судової практики та оптимізації процесів прийняття рішень. Таким чином, впровадження ШІ в судову систему України має значний потенціал для оптимізації судочинства, проте вимагає подальшого розвитку цифрової інфраструктури та правового регулювання [19].

Слід зазначити, що у зв'язку з цифровізацією судочинства значно зростає роль інформації, яка зберігається в електронній формі. Водночас на сьогодні залишається не повністю врегульованим питання використання електронних доказів у кримінальних провадженнях. Враховуючи, що кількість та обсяги електронної інформації постійно збільшуються, потреба врегулювання отримання, термінового збереження, зберігання та аналізу комп'ютерних даних є вкрай актуальною [20]. Відповідні законодавчі зміни повинні бути адаптовані до вимог європейського цифрового правосуддя.

Справедливе, ефективне та швидке вирішення конфліктів (суперечок) між членами суспільства, у тому числі й за рахунок інновацій (цифрова трансформація правосуддя), відповідно до

Стратегії розвитку Верховного Суду на 2023–2027 роки є місією Верховного Суду. Одна із цілей цієї Стратегії передбачає вжиття низки заходів щодо сприяння цифровій трансформації процесів (діджиталізації) для забезпечення кращого доступу до правосуддя, поліпшення сервісу та скорочення витрат, у тому числі за допомогою міжнародних партнерів організувати вивчення та запровадження досвіду цифровізації країн ЄС [21].

Висновки. Штучний інтелект має значний потенціал для оптимізації судових процесів, підвищення їхньої ефективності, скорочення навантаження на суддів та зниження рівня судових помилок. Проведене дослідження дає змогу зробити такі узагальнення:

1. Впровадження ШІ у судочинство сприяє автоматизації ключових процесів, зокрема аналізу нормативної бази, прогнозуванню судових рішень, кваліфікації правопорушень та оцінці ефективності судових рішень. Це допомагає значно скоротити час розгляду справ і забезпечити єдність судової практики.

2. Основні виклики використання ШІ у правосудді включають юридичну складність алгоритмізації судових процесів, необхідність забезпечення прозорості та пояснюваності рішень, дотримання принципів справедливості й недискримінації, а також захист персональних даних.

3. Міжнародний досвід свідчить, що використання ШІ у судочинстві є ефективним інструментом для прискорення розгляду справ та підвищення якості правосуддя. Водночас впровадження таких систем потребує комплексного правового регулювання, що має відповідати як національним, так і міжнародним стандартам.

4. Для України першочерговими кроками у впровадженні ШІ в судову систему мають стати: розробка законодавчої бази щодо використання ШІ у правосудді, впровадження пілотних проектів на базі судів першої інстанції, створення системи попередньої автоматизованої перевірки позовних заяв для мінімізації формальних помилок, впровадження алгоритмічного аналізу судової практики для забезпечення єдності правозастосування.

5. Цифровізація судових процесів та впровадження ШІ є не лише технологічною необ-

en/web/cepej/cepej-european-ethical-charter-on-the-use-of-artificial-intelligence-ai-in-judicial-systems-and-their-environment (дата звернення: 27.03.2025).

12. Цифровізація правосуддя: Європейська комісія затвердила план дій на 2022–2025 роки. *Юридична газета – онлайн версія*. URL: <https://jur-gazeta.com/golovna/cifrovizaciya-pravosuddya-evropeyska-komisiya-zatverdila-plan-diy-na-2022-2025-roki.html> (дата звернення: 31.03.2025).

13. Artificial Intelligence (AI) Guidance for Judicial Office Holders. URL: <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2023/12/AI-Judicial-Guidance.pdf> (дата звернення: 28.03.2025).

14. В Аргентині розроблено додаток, який самостійно приймає і формує юридичні рішення. *Юридична газета – онлайн версія*. URL: <https://jur-gazeta.com/golovna/v-argentini-rozrobлено-dodatok-yakiy-samostiyno-priймає-i-formue-yuridichni-rishennya.html> (дата звернення: 31.03.2025).

15. У США Верховний суд Арізони представив III-спікерів – відео. *Судово-юридична газета*. URL: <https://sud.ua/uk/news/video/325485-v-ssha-verkhovnyy-sud-arizony-predstavil-ii-spikerov-video> (дата звернення: 31.03.2025).

16. Матола В. Кадровий голод: скільки суддів не вистачає системі та як відбулося призначення понад сотні у місцеві суди. *Трати*. URL: <https://graty.me/kadrovij-golod-skilki-suddiv-ne-vistachac-sistemi-ta-yak-vidbulosya-priznachennya-ponad-sotni-u-miscevi-sudi/> (дата звернення: 27.03.2025).

17. Ukraine Facility. Enlargement and Eastern Neighbourhood. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/funding-and-technical-assistance/ukraine-facility_en (дата звернення: 31.03.2025).

18. Штучний інтелект у судовій системі: перспективи та ризики. Територіальне управління Державної судової адміністрації України в Чернівецькій області. URL: <https://cv.court.gov.ua/tu26/pres-centr/news/1651720/> (дата звернення: 31.03.2025).

19. Петрів О. Роль штучного інтелекту в модернізації судової системи: інструменти для суддів. Центр демократії та верховенства права.

URL: <https://cedem.org.ua/consultations/shtuchnyi-intelekt-sud/> (дата звернення: 31.03.2025).

20. Гуцалюк М.В., Антонюк П.Є. Щодо сутності електронної (цифрової) інформації як джерела доказів в кримінальному провадженні. *Криміналістичний вісник*. 2020. № 1 (33). С. 37–49. DOI: <https://doi.org/10.37025/1992-4437/2020-33-1-37> (дата звернення: 02.03.2025).

21. Бернезюк Ян. Штучний інтелект як основа цифрового судочинства: помічник чи майбутній конкурент судді? URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/artificial_intelligence_bernaziuk.pdf (дата звернення: 02.03.2025).

References

1. Commission Staff Working Document. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee, and the Committee of the Regions. Brussels: European comission, 2024. 104 p. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine%20Report%202024.pdf (дата zvernennia 28.03.2025).

2. Otsokolich V. Nabuv chynnosti Yevropeyskiy zakon pro shtuchnyi intelekt. Pro osnovni vymohy ta zoboviazannia pry vykorystanni shtuchnoho intelektu. *Think brave. Ostanni novyny biznesu Ukrainy*. URL: https://biz.ligazakon.net/analytcs/229699_nabuv-chinnost-vropeyskiy-zakon-pro-shtuchniy-ntelekt-pro-osnovn-vimogi-ta-zoboviyazannya-pri-vikoristann-shtuchnogo-ntelektu (дата zvernennia 31.03.2025).

3. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku shtuchnoho intelektu v Ukraini: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 02 hrud. 2020 r. № 1556-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-r#Text> (дата zvernennia: 28.03.2025).

4. Bernaziuk Yan. Tsyfrova era pravosuddia: rol ShI u zabezpechenni yednosti sudovoi praktyky v Ukraini. URL: <https://constitutionalist.com.ua/tsyfrova-era-pravosuddia-rol-shi-u-zabezpechenniednosti-sudovoi-praktyky-v-ukrain-lektsijnyj-material/> (дата zvernennia: 28.03.2025).

5. Zaiarnyi Oleh. Legal guarantees of observance of information rights of individuals in the application of artificial intelligence technologies by courts: European experience and proposals for

Ukraine. Sciformat publishing books. Digital transformation in Ukraine: ai, metaverse, and society. 2024. S 29-43. URL: <https://sciformat.ca/books/index.php/sf/catalog/book/3/chapter/4> (data zvernennia: 28.03.2025).

6. Kapustina M. Avtomatyzovana metodyka rozsliduvannia zlochyniv yak zasib kryminalistychnoho zabezpechennia. *Innovatsiini metody ta tsyfrovi tekhnolohii v kryminalistytsi, sudovii ekspertyzi ta yurydychnii praktytsi: materialy Mizhnar. «kruhloho stolu»* (m. Kharkiv, 12 hrud. 2019 r.) Kharkiv, 2019. S. 66–68. URL: https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2020/01/Zbirn-Kruhlyi-stil-Innovatsiini-metody_2019-Zbirnyk.pdf (data zvernennia: 26.03.2025).

7. Filonenko V.V., Chorna V.H. «Elektronnyi sud» yak novitnia perspektyvna systema vedennia sudochynstva v Ukraini. *Aktualni problemy derzhavy i prava: zb. nauk. pr. Vyp. 80 / redkol.: V.V. Zavalniuk (holov. red.) ta in.* Odesa: Helvetyka, 2018. S. 180-186. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/231b5c7b-e9f9-45d8-85d1-a8363403164c> (data zvernennia: 28.03.2025).

8. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Yedynyi reiestr dosudovykh rozsliduvan, poriadok yoho formuvannia ta vedennia: Nakaz Heneralnogo prokurora vid 30.06.2020 № 298: stanom na 6 sich. 2025 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#top> (data zvernennia: 24.03.2025).

9. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro poriadok funktsionuvannia okremykh pidsystem Yedynoi sudovoi informatsiino-telekomunikatsiinoi systemy: Rishennia Vyschoi rady pravosuddia vid 17.08.2021 № 1845/0/15-21: stanom na 5 veres. 2024 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text> (data zvernennia: 25.03.2025).

10. Blazhivska N. Tsyfrova transformatsiia sudochynstva: mizhnarodnyi dosvid ta vysnovky dlia Ukrainy. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_Cifrova_transformacia.pdf (data zvernennia: 22.03.2025).

11. CEPEJ European Ethical Charter on the use of artificial intelligence (AI) in judicial systems and their environment. URL: <https://www.coe.int/en/web/cepej/cepej-european-ethical-charter-on-the-use-of-artificial-intelligence-ai-in-judicial-systems-and-their-environment> (data zvernennia: 27.03.2025).

12. Tsyfrovizatsiia pravosuddia: Yevropeiska komisiia zatverdyla plan dii na 2022–2025 roky. *Yurydychna hazeta – onlain versiiia*. URL: [https://jur-gazeta.com/golovna/cifrovizaciya-](https://jur-gazeta.com/golovna/cifrovizaciya-pravosuddya-evropeyska-komisiya-zatverdila-plan-diy-na-2022--2025-roki.html)

[pravosuddya-evropeyska-komisiya-zatverdila-plan-diy-na-2022--2025-roki.html](https://jur-gazeta.com/golovna/cifrovizaciya-pravosuddya-evropeyska-komisiya-zatverdila-plan-diy-na-2022--2025-roki.html) (data zvernennia: 31.03.2025).

13. Artificial Intelligence (AI) Guidance for Judicial Office Holders. URL: <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2023/12/AI-Judicial-Guidance.pdf> (data zvernennia: 28.03.2025).

14. V Arhentyni rozrobleno dodatok, yakyi samostiino pryimaie i formuie yurydychni rishennia. *Yurydychna hazeta – onlain versiiia*. URL: <https://jur-gazeta.com/golovna/v-argentini-rozrobleno-dodatok-yakiy-samostiyno-priymae-i-formue-yuridichni-rishennya.html> (data zvernennia: 31.03.2025).

15. U SHA Verkhovnyi sud Arizony predstavyy ShI-spikeriv – video. *Sudovo-yurydychna hazeta*. URL: <https://sud.ua/uk/news/video/325485-v-ssha-verkhovnyy-sud-arizony-predstavil-ii-spikerov-video> (data zvernennia: 31.03.2025).

16. Matola V. Kadrovyi holod: skilky suddiv ne vystachaie systemi ta yak vidbulosia pryznachennia ponad sotni u mistsevi sudy. *Graty*. URL: <https://graty.me/kadrovij-golod-skilki-suddiv-ne-vystachaie-systemi-ta-yak-vidbulosya-pryznachennya-ponad-sotni-u-miscevi-sudi/> (data zvernennia: 27.03.2025).

17. Ukraine Facility. Enlargement and Eastern Neighbourhood. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/funding-and-technical-assistance/ukraine-facility_en (data zvernennia: 31.03.2025).

18. Shtuchnyi intelekt u sudovii systemi: perspektyvy ta ryzyky. Terytorialne upravlinnia Derzhavnoi sudovoi administratsii Ukrainy v Chernivetskii oblasti. URL: <https://cv.court.gov.ua/tu26/pres-centr/news/1651720/> (data zvernennia: 31.03.2025).

19. Petriv O. Rol shtuchnoho intelektu v modernizatsii sudovoi systemy: instrumenty dlia suddiv. Tsentri demokratii ta verkhovenstva prava. URL: <https://cedem.org.ua/consultations/shtuchnyi-intelekt-sud/> (data zvernennia: 31.03.2025).

20. Hutsaliuk M.V., Antoniuk P.Ye. Shchodo sutnosti elektronnoi (tsyfrovoi) informatsii yak dzherela dokaziv v kryminalnomu provadzheni. *Kryminalistychnyi visnyk*. 2020. № 1 (33). S. 37–49. DOI: <https://doi.org/10.37025/1992-4437/2020-33-1-37> (data zvernennia: 02.03.2025).

21. Bernaziuk Yan. Shtuchnyi intelekt yak osnova tsyfrovoho sudochynstva: pomichnyk chy maibutnii konkurent suddi? URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/artificial_intelligence_bernaziuk.pdf (data zvernennia: 02.03.2025).

Mykhailo Gutsalyuk, Olha Klymenko-Panchenko

IMPLEMENTATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN JUDICIAL ACTIVITIES: INTERNATIONAL AND UKRAINIAN EXPERIENCE

Interagency Research Center for Combating Organized Crime
at the National Security and Defense Council of Ukraine
Solomjanska Square, 1, 03035, Kyiv, Ukraine
E-mails: mvgutsalyuk@ukr.net, ms-kl18@ukr.net

*The purpose of the article is to explore the possibilities of applying artificial intelligence (AI) to automate judicial processes, particularly in crime qualification, sentencing, and evaluating the effectiveness of judicial decisions. Special attention is given to the advantages and risks of using AI in justice. The research also aims to develop recommendations for the legal and technical regulation of AI integration into Ukraine's judicial system. **Research methods:** a comprehensive approach was used, combining a general philosophical method, which allows examining the role of AI in the legal system in the context of global changes; comparative analysis, aimed at studying the experience of other countries in applying AI in the judiciary; legal analysis, which examines current Ukrainian legislation and international legal acts regarding the feasibility of AI integration into the judicial system. **Results:** the study identifies key challenges and limitations of AI usage in the judicial system, particularly in legal, ethical, and technological aspects. The development of unified standards for AI application in the judiciary, increasing legal certainty in the field of automated justice, and creating an effective control mechanism for AI use in judicial decision-making are proposed. **Discussion:** it is established that AI implementation in the judicial system offers extensive opportunities for optimizing judicial activities, automating routine procedures, reducing judges' workload, and shortening case processing time. Additionally, AI can help minimize the impact of the human factor, reduce the subjectivity of judicial decisions, and lower the risk of judicial errors.*

Key words: AI; artificial intelligence in justice; judicial automation; algorithmic legal analysis.

Стаття надійшла до редакції 29.04.2025